

POHJOISMAINEN
KIRJASTOVIIKKO

IDEAKATALOGI

«Sytytä kynttilä ja lue yhdessä koko Pohjolan kanssa.»

POHJOLAN SAARET

13/11-19/11 2017

www.bibliotek.org

 #nordbib17

 facebook.com/bibliotek.org

 Nordisk
Ministerråd

TERVETULOA POHJOISMAISELLE KIRJASTOVIIKOLLE!

Marraskuussa vietetään jälleen pohjoismaista kirjastoviikkoa. Kutsumme kaikki mukaan juhlimaan pohjoismaista kirjallisuutta **13.-19.11!** Viikon aikana luetaan ääneen pohjoismaisia tekstejä ympäri Pohjolan ja Baltian aina Grönlannista Liettuaan. Maanantai 13. marraskuuta on suuri ääneenlukupäivä. Ääneenlukutuokio lapsille – **Aamuhämärä** – järjestetään aamulla yhdeksältä. Aikuisten **Iltahämärä** järjestetään illalla seitsemältä. Ajankohtia voi tuki muuttaa tarpeen mukaan.

Pohjoismaisen kirjastoviikon ideakatalogissa listamme ideoita viikon toteuttamiseen päiväkodeissa, kouluissa, kirjastoissa ja muissa kulttuuri-instituutioissa. Ideat on jaettu kohderyhmiin lapset, nuoret ja aikuiset. Jako on kuitenkin suuntaa antava, ja ideoita voi tietysti toteuttaa missä ikäryhmässä vain.

Vuoden teema **Pohjolan saaret** kutsuu saarihyppelylle pohjoismaisen kirjallisuuden parissa. Meren ja omaleimaisen luonnon ympäröimät saaret ovat kautta historian kiehtoneet ja inspiroineet pohjoismaisia kirjailijoita. Vuoden teema on keskeinen tekijä myös vuoden teksteissä, jotka kukin tavallaan kutsuvat lukijan kirjallisuudelle saarelle.

Aarresaari, Mauri Kunnaksen versio Robert Louis Stevensonin klassisesta merirosvoiseikkailusta, on vuoden kirja lapsille. Kirja kertoo Pikku-Jimistä, löytää mystisen aarrekartan ja lähtee aarrejahtiin salaiselle saarelle. Pikku-Jim ja laivan miehistö ovat varmoja, että he löytävät aarrekartan avulla kultaa ja timantteja. Mutta laivalla on myös ahneita merirosvoja, jotka eivät aio jakaa aarretta kenenkään kanssa.

Maresi, suomenruotsalaisen Maria Turtschaninoffin fantasiaromaani, on vuoden kirja nuorille. Tapahtumat sijoittuvat kauas määrittelemättömään aikaan Menosin saarelle. Saari on naisten koti ja turvapaikka eikä miehillä ole sinne asiaa. Saaren naiset eivät kuitenkaan saa olla rauhassa ikuisesti ja saaren turvallisuus ja eristäytyneisyys rikkoutuu, kun saarelle rantautuu isäänsä pakeneva Jais.

Jää, ahvenanmaalaisen Ulla-Lena Lundbergin romaani, on vuoden kirja aikuisille. Kirja vie lukijan Ahvenanmaan saaristoon, jossa muuttuvaa sää, karu luonto ja saaren ihmiset muodostavat tarinan punaisen langan. Kirja kertoo nuoresta papista, joka yhdessä vaimonsa ja tyttärensä kanssa muuttaa mantereelta Kökarin saarelle toisen maailmansodan jälkeen.

Sivustolta www.bibliotek.org löytyy lisätietoa vuoden kirjoista sekä lisämateriaalia, jota voi yhdistää ääneenlukuun.

Toivotamme kaikille järjestäjille ja osallistujille hienoja hetkiä Pohjoismaisen kirjastoviikon ja pohjoismaisen kirjallisuuden parissa!

Lukuiloa!

Projektipäällikkö: Anne Malmström

Teksti: Gerd Helena Hals

Kuvitus: Regina Lukk-Toompere

Suunnittelu ja taitto Jacob Mellåker

Kiitokset:

Annica Andersson, Heidi Lønne Grønseth, Merete Riber, Eydís Inga Valsdóttir, Marjun Patursson, Mette Laustsen, Susanna Puisto, Liv Inger Lindi, Brigita Urmanaitte, Eha Vain, Ieva Hermansone, Ulla-Lena Lundberg, Maria Turtschaninoff, Mauri Kunnas, Heyday

**VOITA
KIRJA!**

VALOKUVAKILPAILU INSTAGRAMISSA JA FACEBOOKISSA

Lähetä parhaat kuvasi tämän vuoden Pohjoismaiselta kirjastoviikolta valokuvakilpailuumme. Kuvan tulee tavalla tai toisella esittää vuoden teemaa **Pohjolan saaret**. Lataa kuvat **Instagram** tai facebook-sivullemme **nordisk_biblioteksuge** ja lisää **#Nordbib17**. Voittaja saa valita itselleen kirjan Kunnaksen, Turtschaninoffin tai Lundbergin tuotannosta.

SEURAA MEITÄ INSTAGRAMISSA JA FACEBOOKISSA!

Seuraa Pohjoismaista kirjastoviikkoa Instagramissa **nordisk_biblioteksuge** ja tykkää sivusta **Nordisk biblioteksuge** Facebookissa niin näet, mitä kaikkea Pohjoismaisella kirjastoviikolla tapahtuu!

Viime vuoden Ystävyys Pohjolassa -valokuvakilpailun neljä voittajaa

AAMUHÄMÄRÄ

ÄÄNEENLUKU LAPSILLE JA NUORILLE

Ääneenluku lapsille ja nuorille on aamulla. Mauri Kunnaksen *Aarresaari* on värikkäästi kuvitettu tarina lapsille. Nuorille on valittu suomenruotsalaisen Maria Turtschaninoffin fantasiaromaani *Maresi*.

Mahdollisimman hyvän tunnelman luomiseksi kannattaa himmentää valaistusta ja sytyttää kynttilöitä. Jos käytössänne on videotykki, voitte heijastaa seinälle kirjan kansikuvan, Pohjoismaisen kirjastoviikon vuoden kuvan tai itse kirjan kuvitusta.

Valitut katkelmat sekä *Aarresaaresta* että *Maresista* julkaistaan sivustolla www.bibliotek.org lähempänä kirjastoviikkoa.

IDEOITA LAPSILLE: ÄÄNEENLUKU

ANTAKAA MERIROSVON LUKEA

Merirosvo on harvinainen näky kirjastossa tai koulussa, mutta Pohjoismaisella kirjastoviikolla kaikki on mahdollista. *Aarresaarella* tapaamme useita merirosvohahmoja. Pukekaa lukija merirosvoksi ja koristelkaa huone vaikka merirosvolaivaksi!

JÄRJESTÄKÄÄ ÄÄNEENLUKU YHDESSÄ KOULUN JA KIRJASTON KANSSA

Pohjoismainen kirjastoviikko on hieno mahdollisuus lisätä koulujen ja kirjastojen yhteistyötä. Kutsukaa koululuokka ääneenlukuun kirjastoon tai pyytäkää kirjastonhoitaja lukemaan luokkaan.

SUOMELLA ON SYNTYMÄPÄIVÄ! (ENSISIJAISESTI MUILLE MAILLE)

Vuonna 2017 Pohjoismainen kirjastoviikko juhlistaa Suomen 100-vuotisjuhlavuotta ja kaikki vuoden kirjailijat ovat suomalaisia. Lasten kanssa voitte etsiä Suomen kartalta, piirtää Suomen lippuja ja miettiä, mitä kieltä Suomessa puhutaankaan.

LUKEKAA ULKONA

Marraskuussa tulee istuttua paljon sisällä. Ehkä olisikin hauskaa järjestää ääneenluku ulkona? Mukaan vain lämpimiä vaatteita ja istuinalustat! Ehkä voitte lähteä jopa saarelle?

IDEOITA LAPSILLE: AKTIVITEETIT

JÄRJESTÄKÄÄ AARREJAHTI

Harva asia on lasten keskuudessa yhtä suosittu kuin aarrejahti. Piirtäkää osallistujille kartta, jonka avulla he voivat lähteä aarrejahtiin kirjastossa tai koulussa kuten Pikku-Jim *Aarresaassa*. Vinkkejä aarrejahdin järjestämiseen löytyy sivustolta www.bibliotek.org.

YHDISTÄKÄÄ ÄÄNEENLUKU JA PIIRTÄMINEN

Ääneenluvun jälkeen lapset voivat piirtää oman mielikuvitussaaressa ja aarekartan, josta näkyy, mihin he ovat kätkeneet aarten. Valmiista piirustuksista voitte koota näyttelyn koulun tai kirjaston seinälle.

LEIKKAA JA LIIMAA: TEHKÄÄ OMAT MERIROSVONNE

Kuulijoiden joukkoon mahtuu takuulla pari pientä merirosvoa. Antakaa lasten askarrella merirosvohattuja sanomalehdestä tai silmälappuja kankaasta. Yksinkertaiset ohjeet hattujen ja silmälappujen tekoon löytyvät sivustolta www.bibliotek.org. Pikkumerirosvot voivat myös näytellä kohtauksia *Aarresaaresta*.

LAULAKAA MERIROSVOLAULU

Pohjoismaiset merirosvot ovat todellisia laululintuja ja ääneenlukuun on siksi helppo yhdistää laulua. Suomeksi löytyy esimerkiksi Paukkumaissin kappale Merirosvolaulu.

SUKELTAKAA SISÄÄN TEKSTIIN

Keskustelkaa tarinasta yhdessä lasten kanssa. Mikä oikeastaan on merirosvo? Miksi aarre on piilotettu saarelle? Voitte keskustella myös hauskoista tai vaikeista sanoista, joita tekstistä löydätte. Kirjoittakaa sanat paperille ja teipata ne seinälle.

LÄHTEKÄÄ AARREJAHDILLE KIRJAN KUVIIN

Mauri Kunnas on tunnettu mielikuvituksellisista kuvituksistaan. Antakaa lasten etsiä kuvista hauskoja eläimiä ja yksityiskohtia ja keskustelkaa kuvista yhdessä.

KIRJOITAKAA OMA TARINA

Ääneenluvun jälkeen lapset voivat kirjoittaa omat merirosvotarinsa. Lähtökohtana voi olla Aarresaaren tarina tai vuoden kuva (katalogin viimeisellä sivulla). Lapset voivat kirjoittaa vaikkapa jatko-osan Pikku-Jimin seikkailuille.

TEMPPU- JA TEHTÄVÄRATA PIKKUMERIROSVOILLE

Kirjallisuuden ja liikunnan voi yhdistää paljon helpommin kuin moni ajatteleekaan. Järjestäkää pikkumerirosvoille temppu- ja tehtävärata. Vinkkejä löytyy sivustolta www.bibliotek.org.

IDEOITA NUORILLE: AKTIVITEETIT

LÄHTEKÄÄ SAARIHYPPELYLLE

Joskus ei tarvitse lähteä omaa kirjahyllyä kauemmas, jos haluaa lähteä saarihyppelylle. Sivustolta www.bibliotek.org löytyy lista kirjoista, joissa saaret ovat keskeisessä roolissa. Valitkaa muutama kirja, kirjoittakaa lyhyesti niissä esiintyvistä saarista ja keskustelkaa teemasta luokassa. Millaisia saaret ovat? Keitä niillä asuu? Missä ne sijaitsevat ja miten niille pääsee?

ESITTÄKÄÄ NÄYTELMÄ

Ottakaa lähtökohdaksi *Maresin* teksti ja näytelkää kohtauksia luokassa tai kirjastossa. Tapahtumat voivat sijoittua joko Menosin saarelle tai itse keksimällemme saarelle.

LUKEKAA ÄÄNEEN TOISILLENNE

Jakakaa nuoret pareihin, jotka lukevat *Maresissa* ääneen toisilleen.

KESKUSTELKAA SIITÄ, MITEN SUKUPUOLI ESITETÄÄN KIRJASSA

Maresissa on vahvoja naishahmoja, joten sen pohjalta on luontevaa keskustella sukupuolirooleista ja tasa-arvosta sekä kirjallisuudessa että yhteiskunnassa. Millaisia sukupuolirooleja *Maresissa* on? Millaisia sukupuolirooleja on ollut muissa nuorten lukemissa kirjoissa? Voiko kirjallisuus sanoa jotain siitä, millaisia sukupuolirooleja arjessa ja yhteiskunnassa on?

TUTUSTUKAA POHJOISMAISIIN KIELIIN

Katkelma *Maresista* löytyy osoitteesta www.bibliotek.org kaikilla pohjoismaisilla kielillä. Yhdistäkää ääneenlukuun kielikylpy ja lukekaa katkelma jollain toisella pohjoismaisella kielellä. Koittakaa kääntää pieni pätkä jollekin toiselle pohjoismaiselle kielelle ja tarkistakaa sitten valmiiksi käännetyistä versioista, miten hyvin onnistuitte. Voitte myös valita tekstistä pätkän ja verrata siinä esiintyviä kirjaimia, sanoja ja lauseita keskenään eri kielillä.

TYÖSTÄKÄÄ TEKSTIÄ

Sukeltakaa sisään tekstiin ja keskustelkaa siitä luokassa. Nuoret voivat kirjoittaa yhteenvedon ääneenluvun katkelmasta ja keskustella tekstin kielellisistä piirteistä. Oppilaat voivat myös itse lukea tekstin ja poimia siitä mielestään erityisiä lauseita. Ryhmissä voidaan keskustella lauseiden merkityksestä. Miksi lause on kiinnostava? Millaisia tunteita se herättää?

KIRJOITUSTYÖPAJA

Kirjoittakaa tarinoita siitä, millaista on elää saarella. Kutsukaa paikalle kirjailija opastamaan nuoria kirjoittamisessa. Työpajan jälkeen nuoret voivat lukea tarinoita ääneen toisilleen.

NAISTEN YHTEISÖLLISYYS KIRJALLISUUDESSA

Menosin luostarin naiset muodostavat vahvan yhteisön. Keskustelkaa siitä, miten naisten yhteisöllisyys ilmenee kirjassa. Entä onko jossain muussa kirjassa kuvattu samalla tavoin jotakin toista ryhmää?

KÄYTTÄKÄÄ OPPIMISPORTAALIA NORDEN I SKOLAN

Norden i Skolan on ilmainen oppimisportaali opettajille ja oppilaille. Sivustolla on materiaalia teemoista kieli ja kulttuuri ja ilmasto ja luonto. Rekisteröidy osoitteessa www.nordeniskolan.org niin saat käyttöösi materiaalin, jota voit hyödyntää myös pohjoismaisella kirjastoviikolla. Sivustolla on esimerkiksi yli 50 pohjoismaista lyhytelokuvaa ja dokumenttia lapsille ja nuorille.

POHJOISMAINEN TEEMA

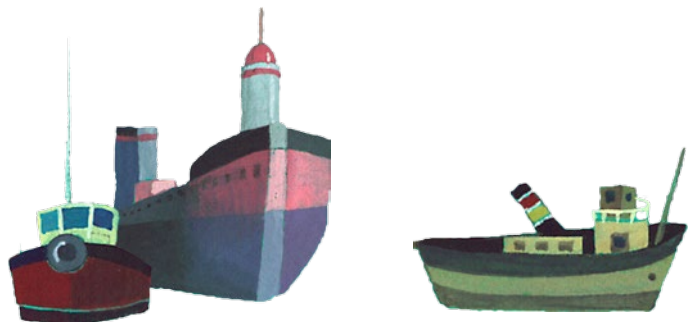
Ottakaa viikon teemaksi Pohjoismaat ja Baltia ja tutustukaa naapureihimme tarkemmin. Millaisia maiden liput ovat, minkä nimisiä pääkaupungit ovat ja missä sijaitsee maailman suurin saari? Sivustolla www.bibliotek.org on pohjoismainen visa, jota voitte myös käyttää.

LUKUJOUKOT

Ottakaa kirja kainaloon ja lähtekää kiertämään koulua tai kirjastoa. Lukekaa vuoden tekstejä muilla oppilaille tai asiakkaille. Jos on oikein rohkea, voi lukea kokonaiselle luokalle.

SUOMI 100 VUOTTA (ENSISIJAISESTI MUILLE MAILLE)

Juhlikaa Suomen 100-vuotisjuhlavuotta ja tutustukaa Suomeen. Maan viralliset kielet ovat suomi ja ruotsi, ja **Maresin** kirjoittanut **Maria Turtschaninoff** on suomenruotsalainen kirjailija. Keskustelkaa Suomessa parhaillaan käytävästä kielikeskustelusta. Mikä on vähemmistökieli? Miten kielikeskustelu linkittyy oman tai muiden Pohjoismaiden kielikeskusteluun, -tilanteeseen ja -politiikkaan?

ILTAHÄMÄRÄ

ÄÄNEENLUKUA AIKUISILLE

Iltahämärä on ääneidenluku aikuisille. Vuoden teksti on katkelma romaanista *Jää*, jonka on kirjoittanut ahvenanmaalainen **Ulla-Lena Lundberg**.

Mahdollisimman hyvän tunnelman luomiseksi kannattaa himmentää valaistusta ja sytyttää kynttilöitä. Jos käytössänne on videotykki, voitte heijastaa seinälle kirjan kansikuvan tai Pohjoismaisen kirjastoviikon vuoden kuvan.

Valittu katkelma julkaistaan sivustolla www.bibliotek.org lähempänä kirjastoviikkoa.

IDEOITA AIKUISILLE

YKSI KIRJA - MIKSEI ENEMMÄNKIN?

Yhdistäkää vuoden tekstin ääneidenlukuun jokin toinen teemaan sopiva pohjoismainen kirja. Voitte lukea myös useampia pohjoismaisia kirjoja (lista teemaan sopivista kirjoista löytyy sivustolta www.bibliotek.org) tai vaikkapa Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon vuoden voittajan (julkistetaan viikolla 44).

YHDISTÄKÄÄ ÄÄNEENLUKU MUIHIN KIRJASTON TAPAHTUMIIN

Onko teillä jo suunnitteilla jotain viikolle 46? Yhdistäkää siihen pohjoismainen kirjastoviikko! Jos teillä on esimerkiksi kielikahvila maahanmuuttajille, seikkailutuokio lapsille, neulontakahvila tai kirjakerho järjestäkää niiden yhteydessä vuoden tekstin tai muun teemaan sopivan pohjoismaisen kirjan ääneidenluku.

POHJOISMAISET SÄVELET

Yhdistäkää ääneidenlukuun pohjoismaista musiikkia. Järjestäkää esimerkiksi pieni konsertti tai allsång-tapahtuma.

POP UP LUKUTAPAHTUMA

Levittäkää ääneidenluvun ilosanomaa pohjoismaisella kirjastoviikolla ja järjestäkää Pop up lukutapahtuma kadulla. Kysy vapaaehtoisiksi esimerkiksi näyttelijäopiskelijoita.

POHJOISMAINEN KULMA

Sisustakaa kirjastoon tai kouluun pohjoismainen kulma, josta löytyy vuoden teemaan sopivaa pohjoismaista kirjallisuutta. Laittakaa esille myös pohjoismaisen kirjastoviikon vuoden kuva. Osallistujat voivat piirtää vuoden teemasta kuvia, joista voi koostaa näyttelyn.

POHJOISMAINEN RUOKAILTA

Järjestäkää pohjoismainen ruokailta, jossa valmistetaan ruokaa yhdessä. Tehkää vaikka tanskalaisia smørrebrødejä!

KUTSUKAA PAIKALLE KIRJAILIJA TAI ESITELMÖITSIJÄ

Yhdistäkää ääneenluku kirjailijavierailuun. Ehkä voitte saada vieraaksi Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinnon tai lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon ehdokkaan (ehdokkaat löytyvät osoitteesta www.norden.org)? Tai jonkin toisen kirjailijan, joka on kirjoittanut vuoden teemaan sopivan teoksen? Voitte myös kutsua paikalle esitelmöitsijän, joka voi kertoa esimerkiksi Pohjolan saarista ja yhdistää ääneenluvun esitelmään.

SUOMI 100 VUOTTA (ENSISIJAISESTI MUILLE MAILLE)

Pohjoismainen kirjastoviikko juhlistaa tänä vuonna Suomen 100-vuotisjuhlavuotta, ja kaikki vuoden tekstit ovat suomalaisia. Yhdistäkää ääneenlukuun esimerkiksi suomalaisia lauluja, muuta suomalaista kirjallisuutta tai suomalaista ruokaa. Voitte myös pyytää paikalle suomenkielisen henkilön lukemaan vuoden tekstiä suomeksi.

VUODEN KUVA POHJOLAN SAARET

Vuoden kuvan on piirtänyt virolainen taiteilija [Regina Lukk-Toompere](#). Käyttäkää mielellään kuvaa markkinoidessanne pohjoismaista kirjastoviikkoa ja sen tapahtumia eri kanavissa.

SUKELLA JULISTEESEEN

Mitä tarinoita kuvaa kätkeytyy? Tulostakaa kuva tai heijastakaa se seinälle. Antakaa lasten omin sanoin kertoa, mitä he kuvassa näkevät. Lapset voivat kertoa näkemästään joko suullisesti tai kirjallisesti.

Kirjoittakaa tai keskustelkaa elämästä saarissa. Mitä pienillä saarilla tapahtuu ja miten niillä selviää, kun meri talven tultua jäätyy.

Kuvan suuri vanha laiva kertoo virolaisen tarinan merimiehen kotiinpaluusta. Pitkän purjehduksen jälkeen laiva on rantautunut, ja mastosta on kasvanut kukkiva puu. Puu symboloi elämää, ja laiva on löytänyt kotiin. Kirjoittakaa tarina siitä, mitä laiva on pitkällä matkallaan kokenut ja millaista sen nyt on olla rauhaisesti satamassa.

